

Arbeiderpartiet

Vekstplan for **Agder**

Ny vekst i Agder

Vi står foran store oppgaver både som nasjon og region. Agder kan bli en motor i det grønne skiftet Norge skal igjennom det neste tiåret. I denne vekstplanen presenterer Arbeiderpartiet fem satsingsområder som skal bidra til å skape grønn vekst og nye arbeidsplasser i hele Agder:

- 1. En sentral region for det industrielle grønne skiftet.**
- 2. Agder som en attraktiv helårsdestinasjon.**
- 3. Økt vekst gjennom satsing på landbruk, skogbruk og havbruk.**
- 4. Et kompetanseløft for økt vekst og utvikling i hele regionen.**
- 5. En sentral, kompakt og effektiv region.**

De siste åtte årene har Norges handelsoverskudd med utlandet falt med over 400 milliarder kroner. Agder har ikke opplevd økonomisk vekst på ti år, og andelen personer som står utenfor arbeidslivet er større i vår landsdel enn i resten av landet. Næringslivet i Agder står overfor store endringer frem mot 2030, og nedgang i etterspørsel etter olje vil ramme leverandørindustrien også i vår region.

Vi ser at offshorebransjen, prosessindustrien og forskningsmiljøene har den kompetansen som trengs for å etablere nye klimavennlige arbeidsplasser. I tillegg har vi et stort fortrinn med vår tilgang til ren og fornybar kraft. Men for å utløse potensialet trenger vi en stat som setter arbeidsfolk i sentrum av omstillingen, og som skaper jobber og kutter utslipp – samtidig.

Tilgang på nok kraft er forutsetningen for ny grønn industriutvikling. Men strømmettet i Agder er i dag ikke dimensjonert for økt overføring til der krafta trengs for ny

industrireisning. Dette er en utfordring Arbeiderpartiet ønsker å gjøre noe med, for både Agder og resten av landet, gjennom å få på plass en samla plan for kraft og nettutbygging.

Agder er en utadrettet region med lange tradisjoner for internasjonalt samarbeid. Vårt mangfoldige og eksportrettede næringsliv, med havnæringer, reiseliv, treindustri, jordbruk og kraftindustri har et stort potensiale for bærekraftig vekst. Gjennom å kombinere teknologikompetanse og store overskudd av fornybar kraft kan vi skape verdier for framtida. Det ligger også store muligheter i å utveksle kunnskap på tvers av næringer så vel som over landegrensene.

Arbeiderpartiets mål er at Norge innen 2030 skal kutte klimagassutslippene med 55 prosent. Industrien i Agder har lange tradisjoner med forskning som har bidratt til miljøvennlige løsninger, og har bidratt til omstilling tidligere. Det var Agder sine store, fornybare kraftressurser som la grunnlaget for å etablere den kraftkrevende prosessindustrien. Det er også denne ressursen som legger grunnlaget for etableringen av nye industrier som havvind, datasentre, batterifabriker og hydrogenfabriker.

Med vårt varierte og konkurransedyktige arbeids- og næringsliv har vi det som trengs for å trygge eksisterende, og bygge nye grønne arbeidsplasser. Men vi mangler en regjering som er villig til å ta det offentliges muskler i bruk for å skape ny vekst i Agder.

Agder trenger en plan for hvordan vi skal utnytte våre naturgitte fortrinn, og bidra til en vekst i eksporten og flere trygge arbeidsplasser. Vi trenger at staten spiller på lag med næringslivet gjennom klimapartnerskap, konkrete mål og en plan for å nå målene. Arbeiderpartiet vil føre en aktiv næringspolitikk som stiller krav og stiller opp, og som hjelper næringslivet med omstillingen.

Vi vil føre en politikk som skaper ny vekst i hele Agder.

Her skal Morrow bygge batterifabrikk med over 2000 arbeidsplasser, sier ordfører i Arendal, Robert C. Nordli.

Foto: Arendals Tidende

1. En sentral region for det industrielle grønne skiftet.

Agder kan spille en viktig rolle for Norge i det grønne skiftet. Vår stolte industrihistorie med vannkraft, prosessindustri og leverandørindustri har gjort at vi har bygget opp kompetanse om videreføring av ressurser, produksjon og arbeidsplasser. En Arbeiderpartiledet regjering vil sørge for at Norge kutter 55 prosent av alle utslipp innen 2030. Over samme periode har vi mål om at eksporten skal øke med 50 prosent utenom olje og gass, og at vi skal få mange flere i jobb. Kompetansen og næringsmiljøene i Agder kan bidra sterkt til å realisere disse ambisjonene.

I Agder Energi har vi en sterk motor innen produksjon og distribusjon av vannkraft. Universitetet i Agder (UiA) bidrar til det lokale næringslivet gjennom samarbeid og utvikling av innovative løsninger, som utvikling av miljøer innen kunstig intelligens. Agder rommer også prosess- og leverandørindustri i verdensklasse. Et vellykket klyngesamarbeid på disse områdene, ved NODE- og EYDE-klyngen, har sikret industrien vår økt konkurransekraft. Men om vi skal utnytte disse fortrinnene til å skape nye industriarbeidsplasser krever det at vi satser. Da må staten spille på lag.

Kompetanse fra næring og akademia, og utstrakt internasjonalt samarbeid har en viktig rolle for at Agder skal kunne videreutvikle den etablerte industrien og skape nye grønne næringer. Arbeiderpartiet vil jobbe aktivt for å utnytte regionens fordeler til å bygge opp nye industrielle verdikjeder innen batteriproduksjon, havvind og hydrogen, i tillegg til å satse på forskning, utvikling og innovasjon på tvers av næringer.

Arbeiderpartiet vil:

- Øke støtten til satsinger som batteriteknologi, havvind, hydrogen og karbonfangst- og lagring, blant annet ved å gjennomføre en skattereform slik at det blir mer attraktivt å investere i klimavennlige næringer.
- Jobbe for at Agder får en sentral rolle i utviklingen av en batteriindustri i Norge, gjennom å legge til rette for etableringen av nødvendig infrastruktur, og støtte opp om utviklingen av Morrows batterifabrikk i Arendal.

- Utarbeide en ambisiøs nasjonal strategi for bunnfast og flytende havvind som blant annet inkluderer satsing på norsk leverandørindustri, og som trekker på industrien i Agder.
- Etablere et program for sameksistens som sikrer lokal forankring i utviklingen av havvindprosjekter, der hensynene til andre næringer, som fiskerinæringen, ivaretas på en god måte.
- Utrede modeller for utvikling av et strømmnett til havs der Statnett er systemansvarlig.
- Satse på blå og grønn hydrogen som en ny stor eksportnæring for Norge og på grønne verdikjeder gjennom sektorovergrepene satsinger på områder innen produksjon, distribusjon og bruk av hydrogen.
- Gjennomføre et forskningsløft for klima og omstilling hvor næringslivet er tett involvert.
- Etablere en fellessatsing for omstilling i industrien med integrert og digitalisert produksjon for å sikre norsk industri konkurransekraft i fremtiden.
- Sørge for en forsvarlig utbygging og oppgradering av anlegg for produksjon av rikelig med ren og rimelig kraft til industrien, og utbygging av infrastruktur, gjennom en samlet plan for norsk vannkraft, og andre energiutbygginger som krever konsesjon.
- Øke vannkraftproduksjonen gjennom tilrettelegging for vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende vannkraftanlegg.
- Utvikle, ikke avvikle, olje- og gassnæringen, og sørge for videreutvikling av kompetanse og innovasjon som kan bidra til å bygge opp nye, grønne verdikjeder.
- Stimulere til økt norsk legemiddelproduksjon og vaksineproduksjon, der staten samarbeider med industrien sikrer økt nasjonal produksjon.
- Aktivt jobbe for at Norge bruker EØS til å sikre framtidig verdiskaping og god markedstilgang for norsk næringsliv, og se på muligheter til å vinne nye markedsposisjoner gjennom strategisk arbeid opp mot EUs grønne giv (EU Green Deal).

2. Agder som en attraktiv helårsdestinasjon.

Reiselivs- og opplevelsesnæringen er viktig for Agder. Vår region har en unik kystkultur med historiske handelssteder og uthavner. Vi har verneområder, nasjonalpark og Norges sydligste fastlandspunkt. Setesdalskulturen på den immaterielle verdensarvlisten til UNESCO, lakseførende elever, museer, rik forfatterhistorie og ulike festivaler tiltrekker et spekter av turister. Sommerturiststeder langs kysten og attraktive vinterdestinasjoner nord i regionen bidrar til å skape en mangfoldig næring. Regionen har i tillegg et stort antall fritidsboliger, fra kyst til hei. Et helt sentralt grep for å videreutvikle reiselivsnæringen etter koronapandemien er å styrke og videreutvikle regionen som helårsdestinasjon. Vår kompakthet og store variasjon gir oss store muligheter for at turister blir lenger og kommer oftere tilbake. Styrking av samhandling mellom reiselivsnæringen, opplevelsesnæringen og kultur er sentralt for oss. Det er en styrking av totaliteten i tilbudet som skal ta oss videre som en attraktiv, bærekraftig og god reiselivsdestinasjon.

Arbeiderpartiet vil:

- Bidra til å styrke næringsklyngen for reiseliv-, kultur- og opplevelser på Sørlandet, USUS.
- Stille opp med målrettede og langsiktige tiltak for reiselivet til også de økonomiske konsekvensene av pandemien er bekjempet.
- Utarbeide en egen næringsstrategi for reiselivet der bærekraftig utvikling, helårlige arbeidsplasser og verdiskaping er i fokus.
- Sikre lokal verdiskaping og god infrastruktur ved å legge til rette for at kommuner kan innføre besøksbidrag.
- Arbeide for ordninger som hjelper markedsføringen og videreutviklingen av fylkets særegne naturkvaliteter, og verdiskaping knyttet til denne.
- Styrke Innovasjon Norges reiselivssatsing, med vekt på reise-livsutvikling og norgesreklame, i samråd med næringen selv.

- Legge bedre til rette for turisme gjennom hele året – også utenom de mest attraktive sesongene – for å sikre grunnlaget for flere helårige arbeidsplasser innen næringen.
- Gjennomføre et nytt kulturløft, der de statlige midlene i større grad enn i dag, kommer hele landet til gode og der kulturens andel av statsbudsjettet igjen gradvis økes til én prosent.
- Se på muligheten for å innføre en ny festivalstøtteordning som sikrer forutsigbarhet for festivalene, og vurdere opprettelse av regionale kulturfond som vil kunne bidra til å styrke regionens mangfoldige kulturarenaer.
- Bidra til å styrke museene med vekt på formidling og faglig utvikling.
- Ta vare på kystkulturen og kystlandskapet langs kysten.

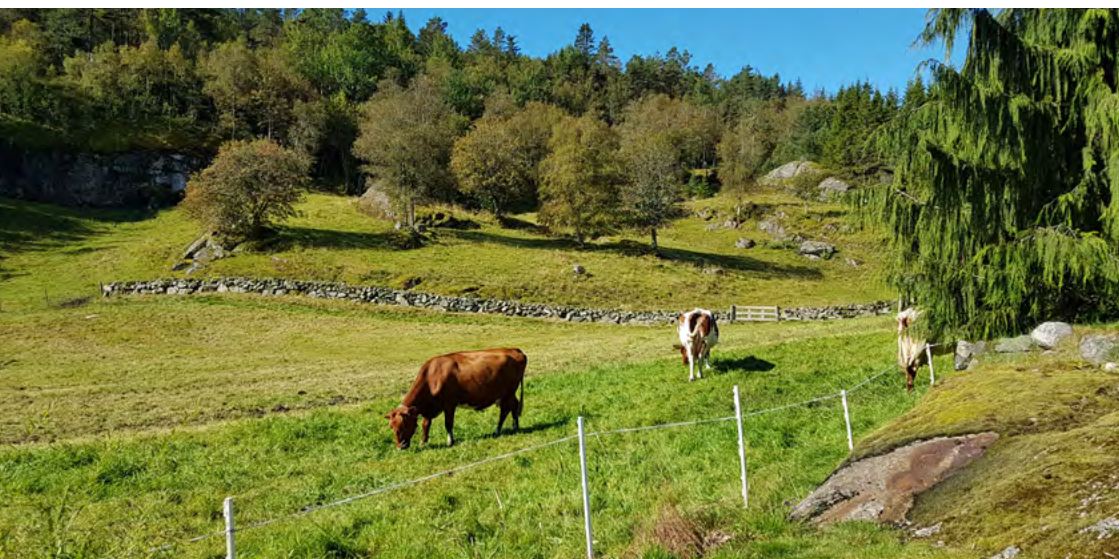
3. Økt vekst gjennom satsing på landbruk, skogbruk og havbruk.

Primærnæringene, skog, landbruk og fiske er sentrale næringer på Agder. Vi vil sikre at disse næringene bidrar til vekst, sysselsetting og utvikling i alle deler av Agder. Vi vil utvikle arbeidsplassene i disse næringene og bidra til økt selvforsyning, grønne, nye løsninger og sikre at regionens naturressurser forvaltes på en bærekraftig måte. En fremtidsrettet primærnæring med økt verdiskaping basert på norske ressurser er en viktig del av klimaløsningen. Jordbruket har en sentral rolle i å sikre matforsyning gjennom å produsere god og bærekraftig mat til alle. Med hovedavtalen i landbruket som grunnmur, og en aktiv næringspolitikk for hele Agder, vil vi jobbe for å redusere inntektsgapet, og sikre bonden både en inntekt å leve av og muligheter for å investere i framtidsrettet produksjon og arbeidsplasser. Agder har store uutnyttede skog og beiteressurser og kan produsere mer frukt, bær og grønt. Skogen er et enestående råstoff, og en fremtidsrettet skogsindustri bygger på en hel verdikjede fra plante til produkt. Økt bruk av skogens ressurser er både god industripolitikk, distriktspolitikk og klimapolitikk. Arbeidet med å etablere Biozinfabrikk på Åmli er viktig. Videre har regionen vår store muligheter for verdiskaping fra havet, både fra oppdrettsnæringen vest i fylket, og ved produksjon av rensefisk, og innen etableringen av landbasert oppdrett. Blått kompetansesenter er en viktig aktør i arbeidet med å utvide fylkets muligheter for nye blå næringer, blant annet innen kommersiell produksjon basert på tang og tare.

Arbeiderpartiet vil

- Øke satsingen på produksjon og foredling av lokalmat, og jobbe sammen med næringslivet i regionen for å skape et marked for lokalproduserte produkter.
- Opprette en gruppe som sammen med aktuelle aktører kan jobbe med å utvikle verdikjeder i jord og skog som gir flere lokale arbeidsplasser og klimagevinst, og som i tillegg belyser karbonlagring i jord og økt bruk av lokale varer hos øvrig næringsliv i regionen.

- Sikre virkemidler som bygger opp under god agronomi, friske dyr og velferd for bonden og familiejordbruket.
- Jobbe for at skogen og landbruket i større grad enn i dag brukes til å bygge lokalsamfunn, blant annet gjennom helårlige arbeidsplasser.
- Legge til rette for gode ordninger for industrielle lån, tilskudd og risikoavlastning slik at ny skogbasert industri kan reises.
- Jobbe for at Agder skal bidra aktivt til å øke selvforsyningsgraden til femti prosent korrigert for import av fôr i Norge.
- Ivareta et sterkt jordvern og støtte ordninger for nydyrking, grøfning og jordflytting som over tid gir et nullregnskap i omdisponering av matjord.
- Sikre stabile og forutsigbare inntekter til kommuner som stiller areal til disposisjon for oppdrett.
- Bygge videre på samvirkemodellen med Tine, Nortura og Felleskjøpet og andre produsent-eide samvirkebedrifter som grunnlag for en desentralisert næringsmiddelindustri og landbruk over hele landet.
- Gjennomgå rammebetingelsene for næringsmiddelindustrien, inkludert bryggerinæringen, for å sikre videre utvikling av næringen.

4. Et kompetanseløft for økt vekst og utvikling.

Kunnskap er nøkkelen til verdiskaping. Arbeiderpartiet vil bruke utdanning til å gi alle unge en sjanse i arbeidslivet, sikre bedriftene tilgang på rett kompetanse og utvikle ny forskning og verdensledende miljøer. Fagarbeidere er helt nødvendige for å møte framtiden utfordringer i privat og offentlig sektor. Derfor vil vi samarbeide tett med næringslivet for å utdanne flere fagfolk. På denne måten skal vi styrke fagarbeideren, begrense innleie og motarbeide sosial dumping.

Kompetansemiljøer og utdanning nært folk er viktig for å skape rettferdig grønn vekst. Vi vil bygge videre på de lange tradisjonene for samarbeid på tvers av næringer og lendende kompetansemiljøer som EYDE, NODE og USUS i Agder. Samarbeid på områder som kunstig intelligens og automatisering mellom UiA og SINPRO, og helseteknologiutvikling i Grimstad er gode eksempler. Etablering og videreutvikling av vekst- og innovasjonssentre som Innakva, SiM i Lindesnes, K14 i kristiansand og Tenk-senteret i Tvedestrand, er viktige virkemidler for å styrke denne samhandlingen.

Flere kompetansearbeidsplasser er helt sentralt for å sikre vekst og utvikling her i Agder, derfor vil vi bygge opp under sterke kunnskapsinstitusjoner som UiA og sykehusene. Arbeiderpartiet vil gi regionene en sterkere rolle i å drive næringsutvikling, slik at vi kan skape arbeidsplasser ut ifra lokale konkurransefortrinn her på Agder. Et eksempel på et spennende miljø for regionen er utvikling av Gullknapp, hvor det i dag jobbes med el-fly, og hvor de har egen pilotskole, OSM Aviation Academy.

En helt sentral faktor for vekst og utvikling er økt likestilling. Dagens situasjon på Agder er ikke god nok, og derfor vil Arbeiderpartiet jobbe målrettet og systematisk for å sikre økt likestilling her på Agder. Senter for likestilling ved UiA er en viktig drivkraft for økt likestilling på Agder gjennom forskning, kompetanse, formidling og utdanning.

Arbeiderpartiet vil:

- Innføre en læreplassgaranti gjennom forpliktende samarbeid med arbeidslivet – for å sammen utdanne fagarbeiderne. Agder har behov for og læreplass til.
- Styrke kravene til å bruke lærebedrifter i offentlige anbud og innkjøp for å gjøre det mer attraktivt å være lærebedrift.
- Styrke satsing på praktisk læring i grunnskolen, ved å blant annet legge til rette for at ungdomsskoler skal ha verksteder, sløydsaler og andre rom for praktisk læring.
- Investere i utstyr i yrkesfagopplæringen for at elevene skal lære med oppdatert og relevant utstyr og teknologi.
- Styrke den offentlige fagskolens mandat og tilbud og øke offentlig ansvar for å ta imot lærlinger
- Bidra til å styrke arbeidet ved Senter for Yrkesfag ved UiA
- Arbeide for desentralisert utdanning i hele Agder.
- Styrke rekrutteringen til våre sykehus gjennom desentralisert legeutdanning som bygger på det gode samarbeidet mellom Sørlandet Sykehus HF og Universitetet i Oslo, der legestudenter fra UiO kan være i praksis på Sørlandet Sykehus HF fra tredje praksisår.

- Bygge opp under sykehusene som viktige kompetansearbeidsplasser gjennom at alle de tre sykehusene i Agder skal bestå og videreutvikles. Arendal og Kristiansand videreutvikles som store akuttstusykehus, Flekkefjord som et sykehus med akuttfunksjoner.
- Legge til rette for utvikling av en farmasiindustri i Agder, gjennom å bygge videre på arbeidet og infrastrukturen rundt viktige aktører som GE Healthcare.
- Bygge videre på kompetansemiljøene og bidra til å styrke klyngesamarbeidet videre blant annet gjennom bedre tilrettelegging av virkemiddelapparatet og fylkeskommunens rolle i næringsutvikling.
- Styrke likestillingsarbeidet i regionen, og legge til rette for at Senter for likestilling ved UiA kan videreutvikles.
- At hele faste stillinger skal være regelen gjennom å styrke retten til heltid ved at arbeidsgiver må dokumentere at det er behov for deltidsstilling, og begrense innleie slik at det kun tillates ved rene vikariater, mellom produksjonsbedrifter og etter avtale med tillitsvalgte i virksomheter bundet av landsomfattende tariffavtale med fagforening med innstillingsrett.
- Fremme økt organisasjonsgrad for arbeidstakere og arbeidsgivere.

5. En sentral, kompakt og effektiv region.

Agder er et kompakt fylke. Utbyggingen av ny Europavei gjennom fylket vil redusere avstandene mellom øst og vest betydelig. Dette vil være en klar konkurransefordel, og et viktig bidrag i arbeidet med å utvikle nye næringer. Agder trenger tiltak som legger til rette for næringsaktivitet i hele fylket. Vedlikehold av vei, sikring mot rasfare på utsatte strekninger og økt tilgang på høyhastighets internett er viktig for å øke effektiviteten i infrastrukturen. Sentralt for vår næringsutvikling er en satsing på utbedring av strømmettet i fylket, økt tilrettelegging for elektrifisering av havnene, og tilrettelegging for energilagring.

Utslipp fra energi- og transportsektoren vil reduseres gjennom økt bruk av fornybar kraft, og batterier, biodrivstoff, i tillegg til å gjøre et løft for kollektivtransporten rundt de større byene.

Arbeiderpartiet vil:

- At tilgang til høykapasitets internett blir en rettighet på lik linje med strøm.
- Lage en samlet plan for kraftutbygging og nettinfrastruktur, og sørge for tilstrekkelig kraftkapasitet i alle deler av fylket.
- Utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene i Agder og sette fylkeskommunen i stand til å følge denne.
- Utarbeide en forpliktende nasjonal gjennomføringsplan for skredsikring av alle strekninger med høy og middels skredfaktor på riks- og fylkesveinettet.
- Arbeide for at det fylkeskommunale inntektssystemet kompensere for merkostnaden ved å ta i bruk lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter.
- Fullføre utbyggingen av planlagte veiprojekt, som E18 (Dørdal-Tvedestrand og Arendal-Grimstad), E39 (Mandal vest-Flekkefjord) og RV 9.
- • Jobbe for at veiprojekter som bygger fylket sammen og som utgjør en del av viktig infrastruktur for industrien i Agder, som FV 460 (GE Healthcare), ny veg fra E18 (Morrow) og frem til Arendal havn samt FV 415 (Biozin), blir prioritert.
- Legge til rette for bedre infrastrukturen som muliggjør mer grønn mobilitet ved havnene i Agder.

